

سکولاریزاسیون در حال افول است/الگو و سبک زندگی اسلامی را به طور جامع تدوین کنیم

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با بیان اینکه جامعه بشری به سمت نفی سکولاریزاسیون پیش می رود ...

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با بیان اینکه جامعه بشری به سمت نفی سکولاریزاسیون پیش می رود و در واقع سکولاریزاسیون در حال افول است و دین خواهی به عنوان ارزش مسلم بشری در می آید، گفت: باید الگو و سبک زندگی اسلامی را به طور جامع تدوین کنیم تا براساس آن ارزشها و راهبردهای اجرایی را دقیق بشناسیم و پیاده کنیم. به گزارش خبرنگار مهر، یکی از تفاوت‌های یک دوره و عمر با دوره دیگر، تغییر در مؤلفه های ارزشی یک دوره است. آیا در حال حاضر ارزشهای اصیل دینی و فرهنگی و سنتی گذشته را شاهد هستیم؟ اگر تغییری در برخی از ارزشها به وجود آمده، دلایل اجتماعی و فرهنگی آن چیست؟ حجت الاسلام والمسلمین دکتر حمیدرضا شاکرین، عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در پاسخ به این سؤالات گفت: تقسیم بندی دوره ها به اعتبارات گوناگونی، انجام می گیرد. این تقسیم بندی، تقسیم بندی ای است که در حوزه های مختلف، ابعاد مختلف و حتی در علوم تحولات دوره ای را می توان پیدا کرد و مثلا گفت فلان علم این تحولات را داشته و این مراحل را پشت سر گذاشته است، لزوما این تقسیم بندی، بار ارزشی ندارد اما در تحولات کلان اجتماعی در سطح وسیع که دیده می شود مسلما بخشی هم تفاوت‌های ارزشی دارد. اما این نیست که لزوما تحول دوره های اجتماعی به تحول ارزشها متکی باشد می تواند ابعاد مختلفی داشته باشد که یکی از آنها بعد ارزشی است.

وی افزود: تعبیر سنتی هم تعبیر بسیار لغزنده ای است، یعنی اینکه به چه چیزی می گوئیم سنت یا سنتها، اگر با نگاه دینی نگاه کنیم یک سری مفاهیم ارزشی در دین خودمان داریم که اینها در واقع به گونه ای نیستند که با گذشت زمان و به این سادگی کهنه شوند و از صحنه خارج شوند. ممکن است در سطح اجتماعی میزان گرایش به آن شدت و ضعف پیدا کند یا حرکتی فرهنگی در جامعه پدید بیاید یا عوامل مختلفی گرایش به نوعی از ارزشها را تقویت کند یا عوامل دیگری تضعیف کند که اینها در انقلاب اسلامی بسیاری از ارزشهای فرهنگی، اخلاقی و اجتماعی اسلام مانند ساده زیستی، ایثار، شهادت طلبی، از خودگذشتگی، اساس دین خواهی و دین طلبی و ... پررونق می شود، ولی بعضی از این مؤلفه های می تواند به تدریج قدری کم‌رنگ تر شوند.

وی افزود: همین الان وقتی وضعیت موجود را نگاه می کنیم و با اوایل انقلاب می سنجم، می بینیم که میزان گرایشی که به حجاب اسلامی در سطح اجتماعی بود و وجود داشت اکنون قدری تنزل پیدا کرده است. پس بعضی از ارزشها دچار یک نوع نوساناتی می شوند، در عین حالی که هنوز به عنوان یک ارزش به صورت جدی مطرح است و از صحنه اجتماع خارج نشده و نخواهد شد ولی قوت و شدتی که در اوایل انقلاب اسلامی وجود داشته کم‌رنگ شده است.

وی تأکید کرد: بنابراین چنین تغییراتی را می بینیم اما در عین حال می بینیم که تحولی را به طور کلی در سطح جهانی روبرو هستیم که از همان طلیعه انقلاب اسلامی تاکنون در سطح جهانی گرایش به اصل دین خواهی بسیار تقویت شده و این فقط در جامعه ما نیست؛ گرچه جامعه ما یکی از جوامع پیش رو و قدیمی در این زمینه است. در مجموع می توان گفت در سطح جوامع بشری این اتفاق افتاده است، حتی در غرب هم کسانی مانند «برگر»، که تا دوره ای معتقد بودند که به صورت کلی دین دارد از صحنه اجتماع غایب می شود در دیدگاه خودشان تجدید نظر می کند و معتقد می شود که در واقع جامعه بشری دارد به سمت سکولاریزاسیون زدایی پیش می رود و در واقع سکولاریزاسیون دارد افول می کند و دین خواهی به عنوان ارزش مسلم بشری در می آید. این امر اتفاق افتاده است اما به هر حال نوساناتی در بعضی از ارزشها در جامعه ما روی داده است.

وی در مورد اینکه چنین اتفاقی رخ داده است و چرا چنین نوساتی پدید آمده است، گفت: این امر می تواند علل متفاوتی داشته باشد. یکی از چیزهایی که به نظرم در جامعه خیلی مهم است این است که عوامل و دستگاه های فرهنگ ساز در جامعه ما مانند رسانه ها پس از انقلاب اسلامی به خاطر نداشتن عمق معرفتی اسلامی، حرکت‌هایی را دنبال کردند که در بعضی از زمینه ها به ضعف و افول بعضی از ارزشهای اسلامی انجامیده شد.

وی تأکید کرد: نه تنها رسانه ها حتی دستگاه های اجرایی کشور ما، مدیران اجرایی کشور ما به همین علت به خاطر بعضی از سیاست‌گذاریهایی که داشتند این تأثیر را در جامعه گذاشتند که بعضی از ارزشهای اسلامی آسیب زده شد، البته حرکت‌هایی از بیرون هدایت می شود و در کشور ما تأثیرگذار است که اینها هم به این قضیه کمک کرده و بعضی از مشکلات را پدید آورده است ولی از طرف دیگر حرکت‌هایی تقویت شد، مثلا فعالیتهای قرآنی در کشور بسیار پیشرفت کرده اگرچه هم اکنون با وضعیت

مطلوب فاصله زیادی داریم و باید بیشتر فعالیت کنیم ولی در عین حال در بعضی جاها در ابعاد، رشد سنبی وجود داشته است و در بعضی جاهات به سست شدن بعضی از ارزشها انجامید؟

شاکرین در مورد راهکارهای پیش رو برای حفظ سنت اصیل فرهنگی و دینی اظهار داشت: به نظرم ما دو دسته راهکار زیربنایی و روبنایی داریم، البته وقتی به راهکارهای زیربنایی و روبنایی تقسیم بندی می کنیم، به این معنا نیست که راهکارهای روبنایی اهمیت ندارند بلکه بسیار هم اهمیت دارند و باید به آنها پرداخت. اما هرگز نباید از راهکارهای زیربنایی غافل شد. به نظرم یکی از مسائل زیربنایی که ما باید بسیار به آن توجه کنیم و توجه نداشتن به آن باعث شد که راه هایی را برویم که نادانسته آسیبهایی ببینیم، این است که الگو و سبک زندگی اسلامی را به طور جامع تدوین نکردیم تا بیائیم براساس آن ارزشها و راهبردهای اجرایی اش را دقیق بشناسیم و پیاده کنیم.

وی بیان کرد: گاهی حرکتهایی در زمینه هایی کردیم که ممکن است تأثیراتی داشته باشد اما بعضی از حرکتهای دیگر، آنها را خنثی کرده است. هم اکنون در جامعه ما با این مسائل در جامعه خودمان دست به گریبان هستیم، فعالیتی از یک سمتی به سمت دیگر شروع می شود و فعالیت دیگری را خنثی می کند و این به خاطر این است که ما نقشه جامع نداریم. الگو و نظریه پایه و منسجم نداریم تا این را به تمام ابعاد مسائل فرهنگی، اجتماعی، ارزشی، مدیریتی تقسیم کنیم و هر کدام به طور متناسب کار خودشان را انجام دهند و همه هماهنگ با هم در خدمت الگو باشند و این وقتی اتفاق می افتد که بتوانیم دانش بومی آنرا تولید کنیم. دانشی که براساس آن بتوانیم با آن الگو کشور و اقتصاد و سیاست، حقوق و فرهنگ و ... را اداره کنیم.

این محقق و نویسنده کشورمان با اشاره به اینکه این راه پر پیچ و خم و پر فراز و نشیب اما بسیار ضروری است، گفت: تا به صورت جدی وارد این عرصه نشویم و کار نکنیم انتظار اینکه بتوانیم کار مفید و مثبتی انجام بدهیم وجود ندارد. به یک سری کارهای روبنایی می پردازیم که در حد خودش آثار مثبتی دارد ولی نمی تواند نیازی که به صورت جدی داریم را تأمین کند.